

ÉÉN IN GODS HAND

Ik maak er één stuk hout van, in mijn hand zullen ze één worden.
(Ezechiël 37,19)

Wij zijn visueel ingestelde mensen geworden. De televisie heeft ons voorgoed veranderd. Het gesproken of geschreven woord alleen voldoet niet meer. Daar moet het beeld bij komen. Daarom heeft de beamer bedrijfsruimten en klaslokalen veroverd en zelfs de kerk. Er moet iets te *zien* zijn. Jongeren die jeugddiensten voorbereiden vragen ook al snel om een stuk theater. Want drama hoort ook bij het arsenaal van de beeldgevoelige mens. Maar toch is onze tijd daarin niet zo uniek als wij wel denken. Ook de profeten van Israël gaven al aanschouwelijk onderwijs. Ezechiël kreeg van God de opdracht om twee stukken hout te nemen en daarmee een boodschap uit te beelden. Een vreugdevolle boodschap.

Ezechiël was een profeet in ballingschap. En daar moet ik eerst iets over vertellen, want anders begrijpen wij Gods boodschap niet. Het volk Israël was in ballingschap gevoerd. Ja, nu zeg ik: Israël, maar dat was in die tijd al lang niet één volk meer. Al ver voor de ballingschap was het volk uiteen gevallen in twee delen: het noordelijke Israël en het zuidelijke Juda. Het volk van God was verscheurd. Vijandschap en wantrouwen bepaalden de verhoudingen. Daarop volgde ook nog eens de ramp van de ballingschap. Eerst was het noordelijke Israël onder de voet gelopen en weggevoerd. Na een aantal jaren was Juda aan de beurt en werd ook haar bevolking gedeporteerd, waaronder Ezechiël. Jarenlang verbleven de Israëlieten in den vreemde, ver van huis en met een schrijnend heimwee naar Jeruzalem en het beloofde land. Toen kreeg Ezechiël op een dag een wonderlijke taak. En daar begint ons verhaal.

Ezechiël kreeg namelijk van God de opdracht om twee stokken te nemen. Op de ene moest hij naar naam *Jozef* schrijven. Jozef – daarmee werd het noordelijke deel van Israël mee bedoeld. Op de andere stok moest Ezechiël de naam *Juda* schrijven – het volksdeel van het zuiden. En vervolgens moest hij de twee stokken in één hand houden en zich onder zijn volksgenoten begeven. De bedoeling was natuurlijk dat die zich zouden afvragen wat daar nu in vredesnaam de bedoeling van was. Dan zou Ezechiël daar op dat moment de boodschap van God aan vast kunnen knopen, namelijk deze: zoals de twee stokken samengevoegd waren, zo zou God de twee delen van zijn verscheurde volk bij elkaar brengen. Zoals de twee stokken één waren geworden in de hand van de profeet, zo zou Gods volk weer één worden in de hand van God.

Een beeldende boodschap. Maar waarom eigenlijk met stokken? Het antwoord zit verborgen in de laatste woorden die we gelezen hebben uit Ezechiël: samen zullen zij één herder hebben. *De stok gemaakt uit twee delen stelt dus een herdersstaf voor.* God zal als een herder het verdeelde volk samenvoegen tot één kudde en hen weer terugvoeren naar de grazige weiden van het beloofde land.

Wij leven in een heel andere tijd onder heel andere omstandigheden. Niet te vergelijken met de omstandigheden in de tijd van Ezechiël. Toch zijn er parallellen te ontdekken. Ook de kerk is verdeeld. Niet zoals Israël in tweeën, maar in zelfs meer stukken. Zou de visuele boodschap van Ezechiël dan ook ons nog iets te zeggen hebben?

In de jaren zestig van de vorige eeuw brandde het visioen van de eenwording van de kerken in vele harten. Maar het vuur van de oecumene lijkt nu alleen nog maar een waakvlammetje: nog een zuchtje wind en het is gedoofd. De idealen liepen stuk op de harde structuren, en ook de tijd veranderde: de kerken verloren terrein en we kregen de handen vol aan onszelf. Nu zijn we allang blij als wij als kerken onze eigen mensen nog vast kunnen houden. Daar gaat veel energie in steken en die energie kunnen we niet meer benutten om elkaar te zoeken. Bovendien heeft eenwording op zich al het tij tegen: sociologen en communicatiedeskundigen waarschuwen voor fusies en clustering, want alleen organisaties die zich profileren en zich onderscheiden van andere weten in deze tijd nog mensen te binden en te bereiken. En die algemene wet gaat ook op voor de kerken: een eenheidsworst levert een gezichtsloze kerk op en dat is de dood in de pot. Daarom worden in veel kerken weer de puntjes op de eigen i gezet. Kortom, Ezechiël lijkt met zijn boodschap bij ons geen voet aan de grond te kunnen krijgen. Einde verhaal. De kerken zullen nooit één stok zijn. Het beeld van vandaag is dat van een soort mikado: allemaal verschillende stokjes kriskras door elkaar.

Maar toen ik daar thuis over nadacht realiseer ik me opeens dat de eenheid die Ezechiël moest uitbeelden nu juist géén eenheidswórst was. Kijk maar: op de *ene* stok die Ezechiël met zich meedraagt staan nog steeds *twee* namen. Het eigene van beide bevolkingsgroepen is niet uitgewist, het is nog steeds herkenbaar. De verscheidenheid is nog steeds leesbaar: Jozef – Juda. De stok bevat een mooie boodschap: ook in de nieuwe tijd die aanbreekt zal Jozef nog steeds herkenbaar zijn als Jozef en Juda als Juda. Misschien dat ons oecumenisch elan van een aantal decennia geleden met dit principe te weinig rekening mee hield en moest het daarom wel vastlopen: een eenheid die de verscheidenheid geen recht

doet moet wel onhaalbaar zijn! Maar - de reactie op dat elan is minstens zo bedenkelijk. Maar om dat te zien moeten we nog één keer terug naar Ezechiël.

Ezechiël was een profeet afkomstig uit Juda. Zijn boodschap was dan ook lange tijd uitsluitend gericht op en bedoeld voor zijn Judeese volksgenoten. Zoals de Judeeërs zich ook zelf weinig gelegen lieten liggen aan de mensen van Jozef. Maar de boodschap van de stokken is Gods vingerwijzing dat Juda haar nationalisme op moest geven. Juda had niet het alleenrecht, Jozef was er ook nog. *Gods kudde is groter dan de eigen kring.*

Die boodschap heeft een zeggingskracht die werkt tot vandaag. Waar gelovigen niet verder kijken dan de muren van hun eigen groep of kerk, waar zij zich neerleggen bij de verdeeldheid, daar vormen zij eigenlijk geen kerk meer. De kerk is namelijk niet van ons, zij is van Christus. En Christus heeft altijd schapen die niet van onze eigen kooi zijn. Alleen met de anderen vormen wij de ene staf waarmee hij zijn kudde leidt naar het beloofde land van Gods Koninkrijk. Op die ene staf staan namen als Rooms-katholiek, baptist, vrijzinnig, vrijgemaakt, Pinkstergemeente, gereformeerd, oosters-orthodox en wat niet al. Als kerken worden wij geroepen om dat uit te beelden. Die vriendschap tussen kerken zou een machtig teken zijn. Een beeldende boodschap van God voor heel de wereld.